

Keinoja hiilineutraalisuustavoitteen 2035 saavuttamiseksi

Yhteystiedot: paula.salo@utu.fi CLIMATE-NUDGE (www.ilmastotuuppaus.fi)

Keinot

1. Käyttäytymistieteellisen tiedon hyödyntäminen ilmastokäyttäytymisen ohjaamisessa

Lähivuosina on kasvanut kiinnostus tuuppauskeinoja (engl. nudge) kohtaan julkisessa vallankäytössä, erityisesti ilmastotoimissa. Yksittäisten tuuppausten teho on usein heikko ja lyhytkestoinen, eikä tuuppauksilla tule korvata muita, vaikuttavampia keinoja, vaan tukea niitä.¹ Tuuppausten käytössä pitäisi välttää tahatonta viherpesua ja käyttää niitä pääsääntöisesti tavoilla, jotka tiedetään tutkimusten perusteella tehokkaiksi.

Hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttaminen edellyttää muutoksia ihmisten käyttäytymisessä ja sen vuoksi ilmastotoimet olisi tärkeää suunnitella huomioiden käyttäytymisen mekanismit. Käyttäytymistieteellistä ymmärrystä pitäisi kuitenkin käyttää myös järjestelmiä suunniteltaessa (esim. kaupunkisuunnittelu, kevyen liikenteen väylät), ei pelkästään yksilön valintoihin vaikuttamisessa.²

2. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen

Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen toimet johtavat päästövähennysten lisäksi väestötasolla liikunnan lisääntymiseen ja edelleen terveyden paranemiseen.^{3,4} Parempi terveys tarkoittaa myös vähäisempiä terveydenhuollon kuluja, mikä kompensoi ilmastotoimien kustannuksia. Parempi terveys näkyy myös parempana työn tuottavuutena ja tuo siten kansantaloudellisia lisähyötyjä.

Vaadittavat säädösmuunnokset

1. Käyttäytymistieteellistä tietoa voidaan hyödyntää ilman säädösmuunnoksia, mutta säännösmuunnoksia tehtäessä kannattaa hyödyntää ymmärrystä ihmisten käyttäytymisen mekanismeista
2. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen tarvitsee kävelyn ja pyöräilyn huomioimista hallitusohjelmassa ja näitä edistävien toimien rahoittamista, esim. kevyen liikenteen väylien kunnossapito (kevyen liikenteen väylät ovat edelleen aikuisten, mutta myös lasten ja nuorten yleisin liikuntapaikka, talvista käyttöä voi edistää kunnossapidolla), ja pyöräilyyn liittyvän verotuksen tarkastelua, esim. pyörien/niiden huollon verotuksen alentaminen. Tarvitaan panostusta julkiseen liikenteeseen kävelyn ja pyöräilyn tukitoimina ja kestävä liikkuamisen mahdollistajina kaikki väestöryhmät huomioiden ml. eri tavoin toimintarajoitteiset ja sosioekonomiset heikommassa asemassa olevat.

Päästövähennys

1. Riippuu toimenpiteistä.
2. Pyöräilyn päästövähennyspotentiaali on samaa suuruusluokkaa kuin monien muiden Fossiilittoman liikenteen tiekartan toimenpiteiden.^{5,6}

”Hintalappu”

1. Riippuu toimenpiteistä.
2. Kävelyn ja pyöräilyn edistämisen kautta saatavien päästövähennysten ja terveysvaikutusten taloudellisia vaikutuksia ei ole vielä määritetty, mutta tämä olisi tärkeää päätöksenteon tueksi.^{7,8}

Lähteet:

1. https://ilmastotuuppaus.fi/wp-content/uploads/sites/4/2021/05/nudge_policybriefetiikka_5.pdf
2. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/09520767198889090>
3. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/sms.70001>
4. https://ilmastotuuppaus.fi/wp-content/uploads/sites/4/2024/11/climatenudge_policybrief2.pdf
5. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0967070X21003401>
6. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4910261
7. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214140524000173?via%3Dihub>
8. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2213624X21000353?via%3Dihub>